

DATOS IDENTIFICATIVOS

Teoría e método da arqueoloxía

Materia	Teoría e método da arqueoloxía			
Código	O02G251V01204			
Titulación	Grao en Xeografía e Historia			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	1	2c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Historia, arte e xeografía			
Coordinador/a	Pérez Losada, Fermín Emiliano			
Profesorado	Pérez Losada, Fermín Emiliano			
Correo-e	fermin@uvigo.es			
Web	http://faitic.uvigo.es			
Descrición xeral	Introdución xeral á Arqueoloxía como disciplina ou ciencia histórica específica nas súas dimensións teórica, práctica e patrimonial.			
	Estudo da especificidade e características da evidencia arqueolóxica.			
	Explicación, comprensión e aplicación da metodoloxía arqueolóxica como medio de coñecemento histórico.			

Competencias

Código	
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
B3	Obter as habilidades necesarias para rexistrar, analizar e interpretar a información relevante de índole xeográfica e histórica
B6	Aplicalas no contexto do futuro académico e/ou profesional; e crear as bases para futuros estudos de postgrao, especializados e/ou multi-disciplinares
C12	Conciencia crítica da relación entre os acontecementos e procesos actuais e o pasado
C13	Conciencia de respecto polos puntos de vista que se derivan de antecedentes culturais/nacionais
C23	Capacidade de identificar e utilizar apropiadamente fontes de información para a investigación histórica
D1	Capacidade de análise e síntese
D5	Capacidade de xestión da información e o coñecemento

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Formación para interpretar adecuadamente as sociedades do pasado	A2	B3	C13 C23	D1
Emprego correcto dos conceptos, terminoloxía e métodos de análise e interpretación das sociedades preestatais e do cambio histórico	A3	B6	C12	D5

Contidos

Tema	
1.- Dimensión teórica da Arqueoloxía	1.1. Definición e conceptos. 1.2. A evidencia arqueolóxica. 1.3. Desenvolvemento histórico: do «anticuarismo» á nova arqueoloxía.

2.- Dimensión metodolóxica da Arqueoloxía	2.1. Prospección arqueolóxica. 2.2. Escavación arqueolóxica. 2.3. Analítica e interpretación do rexistro arqueolóxico.
3.- Dimensión patrimonial da Arqueoloxía	3.1. Valores, posesión e función social do patrimonio arqueolóxico. 3.2. Conservación, musealización e xestión do patrimonio arqueolóxico.

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	23	23	46
Eventos científicos	2	0	2
Prácticas de laboratorio	15	15	30
Seminario	3	3	6
Exame de preguntas obxectivas	3	30	33
Informe de prácticas, prácticum e prácticas externas	1	16	17
Estudo de casos	3	12	15
Observación sistemática	0	1	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Lección maxistral	Exposición na aula, por parte do profesor, dos contidos sobre a materia.
Eventos científicos	Resérvanse dúas horas para a asistencia a actividades de temática transversal organizadas desde o Departamento de Historia, Arte e Xeografía e a Facultade de Historia
Prácticas de laboratorio	Actividades de aplicación práctica dos coñecementos e de adquisición de habilidades procedementais, utilizando aparellos (ordenador, estereoscopio, teodolito etc.) e manexando materiais (programas informáticos, cartografía, fotografía aérea etc) propios da metodoloxía arqueolóxica. Desenvolveranse no laboratorio de Arqueoloxía (LAUV) e nos terreos do campus próximos á facultade.
Seminario	Actividades en grupo reducido enfocadas ao traballo sobre un tema específico e concreto, especialmente a resolución de exercicios e casos prácticos sobre o tema.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Prácticas de laboratorio	Resolución de dúbidas metodolóxicas sobre as actividades prácticas (laboratorio, exercicios). O seguimento realizarase a traveso dos seguintes recursos: plataforma de teledocencia Moodle (todo o alumnado), seguimento no laboratorio (alumnado presencial), aula e-meeting ou Campus Remoto (alumnado non presencial).
Lección maxistral	Resolución de dúbidas sobre os contidos expostos nas sesións maxistras. O seguimento realizarase a traveso dos seguintes recursos: plataforma de teledocencia Moodle (todo o alumnado), seguimento na aula (alumnado presencial), aula e-meeting ou Campus Remoto (alumnado non presencial).
Seminario	Resolución de dúbidas sobre os contidos da materia, os exercicios prácticos e a revisión das probas de avaliación. O seguimento realizarase a traveso dos seguintes recursos: plataforma de teledocencia Moodle (todo o alumnado), seguimento na aula e no laboratorio (alumnado presencial), aula e-meeting ou Campus Remoto (alumnado non presencial).
Eventos científicos	Información e asesoría personalizada sobre os eventos docentes e/ou divulgativos que teñan lugar durante o curso. O seguimento realizarase a traveso dos seguintes recursos: plataforma de teledocencia Moodle (todo o alumnado), seguimento na aula e no laboratorio (alumnado presencial), aula e-meeting ou Campus Remoto (alumnado non presencial).

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Exame de preguntas obxectivas	Os contidos expostos nas sesións maxistras serán avaliados mediante unha proba escrita de resposta curta (exame tipo test). Haberá dous exames parciais amáis do exame final de cada convocatoria. Avaliación dos resultados da aprendizaxe "Formación para interpretar adecuadamente as sociedades do pasado" e "Emprego correcto dos conceptos, terminoloxía e métodos de análise e interpretación das sociedades preestatais e do cambio histórico"	50	A3 B3 C13 D1 C23

Informe de prácticas, prácticum e prácticas externas	As prácticas de laboratorio serán avaliadas mediante a entrega dun relatorio ou memoria de prácticas. Os alumnos deben describir as tarefas e procedementos desenvolvidos, incluíndo especialmente os resultados dos exercicios prácticos realizados. Avaliación dos resultados da aprendizaxe "Formación para interpretar adecuadamente as sociedades do pasado" e "Emprego correcto dos conceptos, terminoloxía e métodos de análise e interpretación das sociedades preestatais e do cambio histórico"	30	A2 B6 C23 D5
Estudo de casos	Actividades en grupo reducido sobre temas específicos e concretos serán avaliadas mediante a entrega de exercicios (comentarios de texto, análises estratigráficas, etc). Avaliación dos resultados da aprendizaxe "Formación para interpretar adecuadamente as sociedades do pasado" e "Emprego correcto dos conceptos, terminoloxía e métodos de análise e interpretación das sociedades preestatais e do cambio histórico"	10	A2 B6 C12 D5
Observación sistemática	Participación activa nas clases teóricas e prácticas, tanto sexa na modalidade presencial como na semipresencial (seguimento da materia a través do Curso Virtual na plataforma de teledocencia Moodle). Avaliación dos resultados da aprendizaxe "Formación para interpretar adecuadamente as sociedades do pasado" e "Emprego correcto dos conceptos, terminoloxía e métodos de análise e interpretación das sociedades preestatais e do cambio histórico"	10	C12 D1 C13 D5

Outros comentarios sobre a Avaliación

Os estudantes que se acollan á modalidade semipresencial poderán seguir a materia a traveso do Curso Virtual na plataforma de teledocencia Moodle, da Universidade de Vigo, que permitirá o acceso aos materiais precisos para a adquisición das competencias e consecución dos resultados da aprendizaxe, tanto nos seus contidos teóricos como prácticos. Especificaranse as metodoloxías docentes, as actividades de avaliación, xunto co calendario de entrega (presencial ou remota) que quedará claramente establecido. As actividades que requiran presencialidade serán substituídas por outras que permitan acceder á mesma porcentaxe da nota. O seguimento individualizado da participación do alumno a traveso das TIC farase a partir das ferramentas propias da plataforma (participación, estatísticas de acceso, realización de probas ou exercicios en liña, etc.).

Todas as sesións de lección maxistral do profesor e de exposicións/presentacións dos alumnos serán gravadas en video. Estas gravacións quedarán a libre disposición dos alumnos a través da plataforma Moodle, onde poderán visualizalas asíncronamente no momento que estimen oportuno.

O estudante deberá cumprir os requisitos mínimos de presencialidade necesarios para a avaliación continua. Asimesmo deberá acudir ás probas que o docente dispoña como imprescindibles.

Todo o alumnado ten dereito a ser avaliado mediante unha proba de avaliación final, consistente nun exame dos contidos da sesión maxistral (50%), nunha proba de estudo de caso (10%) e mais na entrega dun relatorio/memoria de prácticas (30%) ou ben traballo alternativo equivalente a acordar co profesor. Tamén se contabilizará a asistencia ás clases e actividades prácticas (10%), tanto sexa no modo presencial como semipresencial.

Para aprobar a materia (e facer media ponderada coa avaliación das prácticas) é preciso obter no exame unha nota igual ou superior ós 4 puntos. Tamén será preciso ter presentado alomenos un tercio das actividades prácticas.

Idénticas condicións rexen para a segunda convocatoria.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

RENFREW, C.; BAHN P., **Arqueología. Teorías, Métodos y Práctica**, Akal, 1993

BENDALA GALAN, M., **La Arqueología**, Salvat, 1991

GUTIERREZ LLORET, S., **Arqueología. Introducción a la historia material de las sociedades del pasado**, Universidad de Alicante, 2001

CARANDINI, A., **Historias en la tierra. Manual de excavación arqueológica**, Crítica, 1993

DOMINGO, I.; BURKE, H.; SMITH, C., **Manual de campo del Arqueólogo**, Ariel, 2007

FRANKOVICH, R.; MANACORDA, D. (Eds.), **Diccionario de arqueología : temas, conceptos y métodos**, Crítica, 2001

GONZALEZ RUIBAL, A.; AYÁN VILA, X., **ARQUEOLOGIA: UNA INTRODUCCION AL ESTUDIO DE LA MATERIALIDAD DEL PASADO**, Alianza Editorial, 2018

Bibliografía Complementaria

ALCINA FRANCH, J., **Diccionario de arqueología**, Alianza, 1998

GAMBLE, C., **Arqueología básica**, Ariel, 2008

RENFREW, C.; BAHN P., **Arqueología. Conceptos clave**, Akal, 2008

FERNANDEZ MARTINEZ V., **Teoría y Método de la arqueología**, 2ª, Síntesis, 2000

- MCINTOSH, J., **Guía práctica de arqueología**, Blume, 1987
- CABALLERO ZOREDA, L. y ESCRIBANO VELASCO, C. (Eds.), **Arqueología de la Arquitectura. El método arqueológico aplicado al proceso de estudio y de intervención en edificios históricos**, Junta de Castilla y León, 1996
- HARRIS, E. C., **Principios de estratigráfica arqueológica**, Crítica, 1991
- NIETO PRIETO, F. J., **Introducción a la Arqueología Subacuática**, CYMYS, 1984
- ROSKAMS, S., **Teoría y práctica de la excavación**, Crítica, 2002
- DANIEL, G., **Historia de la Arqueología. De los Anticuarios a V. Gordon Childe**, Alianza, 1974
- GRAN-AYMERICH, E., **El nacimiento de la arqueología moderna 1798-1945**, Universidad de Zaragoza, 2001
- MANNONI, T.; GIANNICHEDDA, E., **Arqueología. Materias, objetos y producciones**, Ariel, 2007
- BALLART, J., **El patrimonio histórico y arqueológico: valor y uso**, Ariel, 1997
- PEREZ-JUEZ GIL, A., **Gestión del Patrimonio Arqueológico**, Ariel, 2006
- HERNÁNDEZ HERNÁNDEZ, F., **El patrimonio cultural: la memoria recuperada**, 2002
- RODRIGUEZ TEMIÑO, I., **Arqueología urbana en España**, 2004
- RIPOLL LOPEZ, Sergio (Coord), **La Prehistoria y su metodología**, 2ª, UNED, 2014
- CLINE, Eric H., **Tres piedras hacen una pared. Historias de la Arqueología**, Crítica, 2018
- RUIZ ZAPATERO, G. (Dir), **El poder del pasado. 150 años de arqueología en España**, Ministerio Cultura, 2018
- GARCÍA DÍAZ, M.; ZAPATA PEÑA, L., **Métodos y técnicas de análisis y estudio en arqueología prehistórica**, UPV, 2013
- MINGUEZ GARCIA, M.; CAPDEVILA MONTES, E. (Coords), **Manual de Tecnologías de la Información Geográfica aplicadas a la Arqueología**, Comunidad de Madrid, 2016
- FERNANDEZ MARTINEZ V., **Arqueo-Estadística. Métodos cuantitativos en Arqueología**, Alianza Editorial, 2015

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Arqueoloxía aplicada/O02G251V01405

Outros comentarios

Os alumnos deberán estar dados de alta e co seu perfil editado na plataforma de teledocencia Moodle (acceso via FaiTic). Nesta plataforma incluírase información detallada e adicional sobre contidos e actividades da materia, proporcionándose igualmente outro tipo de recursos docentes (material audiovisual, documentos, enlaces, foros etc.).

Materia impartida polos profesores Fermín Pérez Losada (teoría) e Lista de Agarda (prácticas)

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una planificación extraordinaria que se activará no momento en que as Administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito mais áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

* Metodoloxías docentes que se manteñen

Todas as actividades docentes (leccións maxistras, prácticas de resolución de exercicios, preparación de traballos[]) manteranse mediante a utilización combinada de FaiTic e Campus Remoto.

* Metodoloxías docentes que se modifican

As saídas de campo que non poidan realizarse, substituiranse por visitas virtuais utilizando os recursos online que ofrecen organismos públicos, empresas, institucións culturais, etc.

Os eventos científicos que aínda non se celebraron, substituiranse por conferencias ou eventos dispoñibles en vídeo.

* Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (titorías)

A atención personalizada realizarase mediante a utilización combinada de FaiTic (foros, corrección comentada de tarefas[]) e do Campus Remoto (titorías persoais e en grupo).

* Modificacións (se proceder) dos contidos a impartir

Non se modificarán os contidos.

* Bibliografía adicional para facilitar a auto-aprendizaxe

Para facilitar o acceso online á bibliografía o profesorado ampliou no posible as referencias a recursos electrónicos e dixitalizados.

O alumnado ten á súa disposición todo o material elaborado polo profesor e utilizado nas aulas.

* Outras modificacións

Non se realizarán outras modificacións.

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

Consérvanse as probas e porcentaxes de avaliación da materia.

* Información adicional

Os exames realizaranse a través das aulas do Campus Remoto e das actividades, ferramentas e recursos de FaiTic

Cando sexa necesario utilizar materiais específicos para realizar as probas, estes poderán proxectarse na aula virtual do Campus Remoto e/ou descargarse a través dunha tarefa en FaiTic.

A entrega dos exames realizarase tamén, sempre que sexa posible, a través dunha tarefa en FaiTic. De existiren problemas técnicos insalvables, poderanse utilizar como vías alternativas o correo electrónico ou unha fotografía da proba enviada a través dun móbil.
